

Összeállító: SAMUEL MIKOLET

Összeállítás ideje: 1979.

TART.: HALÁSZATRA VONATKOZÓ ADATOK

66 lap

Földrajzi mutató: SEGESD

SARKMUTATÓ: II

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

HELYTAKOVS

ÁTVEVETVE AZ ÉGYS. HTK 4390-es TÉTELE ALÓL.

Somogy megye, Segesd

Vizek, halak

4390/1980

V/28/34

1940-ben a patakok kijöttek, úgy hogy ki kellett telepíteni a lakosságot. Tavasszi áradáskor.

Hala stava kban a hal nyáron volt, különben a telelőben.

Orvhalászok halászták, nem falubeliek.

Balázs Jánosné, szül. Bálisz Mária
1925, Berzence, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsi-Zs. u. 63.

Sámueli Nikolett
1979 október

V/28/35

Somogy Megye, Segesd

Halétel

4390/1980

Halászelevet erdőpaprikával, babérlevéllel, apróhalból készítettek, nagyhalászatokon. Az a lényege, hogy többféléből, mert különböző isűek: csuka, törpeharcsa, sügér, vadhalak. Nemeshalat nem tettek bele.

Balász Jánosné, szül. Bálisz Mária
1925, Berzence, 50-es évtől Segesd
Segesd, Bajcsi-Zs. u. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

Orvhalászat

h390/1980

V/28/36

Berzencén a halat csak az orvhalászok ajándékozták, eladták.
Ujmajori halastónál orvhalásztak.

Balázs Jánosné, szül. Bálizs Mária
1925, Berzence, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs., u. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halak

V/28/37

1953 körül a berzencői rétségbe a tavaszi ár a halastavakat kiszakította, 20 kilós halakat vitt.

Balázs Jánosné, szül. Bálizs Mária
1925 Berzenoe, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 63

Sámel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Rinya

V/28/38

Felsőbogárdpuszta körül és Tüskevár alján folyt a Rinya,
tehát két ága van.

Balázs Jánosné, szül. Báliss Mária
1925 Berzence, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsi-Zs. u. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halastavak

V/28/39

1958-ban felszámolta az erdészet a halastavakat Segesden.

Balázs Jánosné, szül. Báliss Mária
1925 Berzence, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsi-Zsilinszki u. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

Esztendő

4390/80

V/28/40

Kemencshálóval

Húshálóval, két végét kifesszítve hústák.

Balázs Jánosné, szül. Báliss Mária
1925 Berzence, 50-es évektől Segesd
Segesd, Bajcsi-Zs, u. 63.

Sámel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halótel

V/28/41

^{lenc}
Berzén a havi vásárokon nagy kosarakban hozták a drávai sült
halat, mondták, hogy kemencében sült tenyérnyiek. ^{Mirc megsült}
Szalma száraz^a volt.
Sok borivó ember ivott rá.

Gsókló József földműves
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halastavak

V/28/42

Őszi nagyhalászatra szerződött, 12 ember szegődött el.
"Tőfákat kaptak kimunkálni" a fizetséghez. (Tőfa kivágott nagy tó alja,
ahol halászok gyökerei kezdődnek.)

Csókló József földműves
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Szeged

Rinya és halai

V/28/43

A Rinya gödrös a szabályozás előtt süllő, pisztráng, csuka, ponty, pirosszárnyú, törpeharcsa, naphal volt benne.

Csókló József földműves
1904 Szeged
Szeged, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halétel

V/28/44

A pirosszárnyúból csak az ujjnyi jó. Megkö puconyi, kibelezni, besózni, mosni, de nemiggen, fejet van aki levágja. Sóban 20-30 percig áll, aztán olajas vagy zsíros tepszibe, benne halat megforgatni, tetejét vékonyan belisztezni, fokhagymát igen vékonyan ráhinteni, hogy belesüljön, mikor majdnem megsült, vékonyan vöröshagymás zsirral megöntözni. Ezt, mikor fogtak, mindig ^(ettük.)

Télen csukát nyársra.

Az erdészetben 39-40-ben cseh mérnökök vették újságpapírba tekerte a halat, hamuba tette, mint a krumplit szokta, tűzes hamuval betakarta, mikor megsült, nyársra húzta szájon át, úgy fogta, fényes részit megfejtette vékonyan besózta és megette. ^(Tőle megtanulták. c módszer.)
Vöröshagymás zsirba, mint a krumplit dinsztüni.

Csókló József földműves
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Vizek, halászat
rekesztés

V/28/45

Segesdön van forrás, Alsegesné van forrás, télen nyáron, azt
ékkéne zárni, lehetne rekeszteni. Rinyát régen ár után sem re-
kesztették. /Halastavaknál/ gém is volt, vidra, csapdával, fő-
halász tette ki.

Csókló József földműves
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Lehalásszás és eszközei

V/28/46

(mint)

Apám igen szeretett halászni; 30 évesek, Kisasszony napkor korpai Rinyába csukászni, maj kicsapott a hordóbó, annyit fogtak.

Csukát hálóval fogtuk.

Jóska megütötte, belement a ésukeúr, kemenc háló vót.

Könyiban hálásztak húzóhálóval, kemenceháló, varsával, péntőháló telelőbe. A tüsz halászok, halastóba. (Tüsi anyi mint "orv")

Rinyán nem lehetett varsázni, míg halastó nem volt, hal se volt.

Csókló József Fülámives
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-2s. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Szigony

V/28/47

· Szigonya tán lo embörnek sem volt, ha nem volt szigony vasvillával.
Csendérök télen jöttek, lesz mit elmetélni, mondták, mikor
látták, hogy a hálót kötötték.

Csókló József földműves
1904 Segesd
Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halastó dézsmálása

V/28/48

Kület emozgatták, sok ponty a Vidákréten.

Rács gerendája alatt 1 ember is ~~el~~éért, sok ponty volt ami kijött.

10 kocsival szórtak követ, hogy senki se tudja elizélni.

Körhalász adott mindenkinek halat, hol erősebb volt a család, ott

többet. Azaz a halastó levezető árkat elzáró rács alját kiásták, követeket mozdítottak el, hogy így a halat visszatartó rács legalul ne zárjon, ott a hal kibújhasson. A kibújó halat fogták meg az orvhalászok. Amikor a halőrök erre rájöttek, követ hordtak oda, annyit, hogy ezután már nem lehetett a rács alját kiásni.

Csókló József földműves

1904 Segesd

Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett

1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Háló és háló-
kötőtű

V/28/49

Néköm csak kemenchálóm volt.

Fontak az asszonyok nyistöt meg bótba vettük erős kenderspárgát.

Kötőtű sikos, ha kipucóta az ember, kecskerágítóból.

20 centi hosszú.

Csókló József földműves

1904 Segesd

Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett

1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Téli halászat

Kemence háló

V/28/50

Adatközl

Befagyott Rinyába ütötte a jeget és az apja által vágott lyukon
jüttek, ott is kemence háló ketéve.

Szákkal nem mentek. Kimerni.

Evött a nép, elvitték a halat.

Csókló József földműves

1904 Segesd

Segesd, Bajcsy-Zs. 67.

Sámuel Nikolett

1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Halász
Életrajza

V/28/51

1951 óta Segesden, Nagyatádon nevelkedett, ott ismerkedett meg a halászsáttal, "néhai család gyerekekkel cimboráltam, hívtak el a halastavakhoz."

Nagyatádon Simongátra került a halastóhoz tóőrnek, majd halász lett.

Baláss János
1925 Márfa /Baranya/
Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halétel, orvhalászat

V/28/52

Segesden ették a halat, hegyre, ^(vikk) pincébe a szőlőkádba tartották, naponta feljártak, friss vízzel öntötték, hogy friss haluk legyen. Itt is voltak orvhalászok sokan, de Bakháza volt az Eldorádó. Rinyaszkirályi, nagyhalastavak nyúlványa ott. Mándli Sándor /törpeuraság volt/ övé volt a Simongát, Szentkirály és Ganajos is. Halászat a reuma melegágya. Barát Józsi bától /drávai halász volt eredetileg, itt élt/ tanult is.

Balázs János
1925 Márfa /Baranya/
Segesd, Bajcsy Zsilinszky 67.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halótelek

V/28/53

u A hegyre annyi halat vittek, hogy 2-3 hónapig /törpeharcsát/ tartot-
ták, a pontyot 1 hónapig, mert bírta.

Pincészet tartanak, s ott nyáron, halászlét, halpaprikást, pap-
rikás liszt + olajban sült. (halat kézi kék.)

Rinya iszapos fenekén csikhal, abból csikos káposztát készítettek.

A savanyú káposztát kimosni, főzni, fűszert bele, bors, babérlevél,
cseresznyepaprika, kis birsvagy körte szeletelve, só. Amikor megfőtt
akkor a megpuccolt csikhalat belerakni, káposzta közé bekeverni, 10
perc főzés és berántom; kanállal megemelem, hogy a rántás az aljára
menjen. 5 percig hagyom, hogy főjjön. A csikhalat megfejtani nem
szabad, mert bőriben az iz. Neve: csikos káposzta.

Rendszerint a hegyen készül, hegyi étel, erdélyi étel, ott iszapos
tavak vannak. u

Balázs János

1925 Márfa /Beranya/

Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámuel Nikolett

1979 október

h 390/80

Somogy megye, Segesd

Halételek

V/28/54

A csikos káposztát egy Rimánócsi Endre nevű főegronómus, intéző volt a halgazdaságnál, az terjesztette el a második világháború után. Volt papi birtokon dolgozott. Utána sokan csinálják, Jugóknál is kedvelt étel, ők máshunnét vették.

Halszáritás: mint a disznóhúst lesütötték, zsírral leöntötték, vendébe. Pontyot, harcsát, süllőt is. Télen vendégnek felolvasztották, friss halat adtak neki.

Segesden most már nincs, halastó idejében volt.

Balázs János
1925 Márfa Báránya
Segesd, Bajcsy-Zs. 63

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat eszköze

V/28/55

Segesdiek horgot is mondják saigonynek, 4-5 ágú villával bökték a halat. Az egyágú olyan mint a vonyó. Iváskor is bökték a halat. Ez már orvhalászat. Ha kiöntött természetes volt. Egyes helyeken az anyákat szúrták.

(T.i., hogy halak ill. saigonyokat az
arral együtt „kiöntött” halat, ami
ekkoról mindenké.)

Balázs János
1925 Márfa /Beranya/
Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámucl Nikolett
1979 október

4390/80

Sonogy megye, Segesd

Madarak vizeknél

V/28/56

m Kőcsagok, törpekőcsag, szürkegém, törpegém, vasgém /vörösgém/,
feke te gólya, vöcsök, sárca, vizicsibe, kacsa, bűvár, kárókato-
na, sirály. Erdő között vót, vót a tóban egy sziget tölgyfákkal,
gyöngyvirágot kaszálni lehetett.

Baláss János
1925 Márfa /Beranya/
Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Orvhalászat halastavak-
nál, halak lövése

V/28/57

"Nincs a halnak levele", pedig van, mert kataszteri holdanként adják az élelmet, tudják mennyit várjanak, avval kell elszámolni.

A hal csoportba megy, nem marad el egymástól. Monda a Salamon, hogy akart lőni belőle.

Halászatnál tudni kellett kosarat kötni, halat főzni.

Balázs János
1925 Márfa /Beranya/
Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halastó, Rinya

V/28/58

Csákszegi halastavaknál nem volt mocsárizás a hal, mert zárógátas tó volt, állandóan friss víz ment, közepibe folyt a folyó, a Rinya.

Balázs János
1925 Márfa /Beranya/
Segesd, Bajcsy-Zs. 63.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd 4390/80

Fejvéka, hal

V/28/59

(A véka úgy került, hogy)

Fejvékán vitte a halat az uradalomba, bõrit a vesszõnek lehúzta,
abból apám készítette, vittem a kastélhol.

A hal a kosárban csak úgy volt benne, tükörpontyot vitt fel, (de volt)
harcsa, csuka, keszeg.

Salamon Józsefné, szül. Egyed Irén
1925, Tapsony
Segesd, Damjanch 57.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halételek

V/28/60

Majd minden este a lehalászásnál munkásoknak halászlé, Magyarórára kihagyva, kilógrammos ponty letisztítva, nyársra fűsve, kívül bevöröshagymázva, paprikázva, Reggel már tűz, estére körö rakva, 60 cm a nyárs. Száritott vagy füstölt hal. Segesdön is volt aki száritott, pl. Filóék. Sok volt, előbb a tisztított halat lesózták, 3-4 nap, fölfüsték kopolyán át drótra vagy mazagra, füstölték, kemény lett. A hegyen voltak zsuppos pincék, szabad tűzhellyel /Perákéknál/ a padlásnál felerősítve a mazag, 3 hétig is füstölték. Rusznihal vöröshagymával reszelni ecetbe, sót rá és a halat bele, dunsztos üvegbe. Ez csak a hegyen volt, ott lehetett. Pirosszárnyút és naphalat száritottak, ^(Ami) nádba, káposztáshordóba élve maradt 2 hétig, vizet lecserólték. Rinyán: Csikhal és compó /sós halak/, törpeharcsa. Csikhalat leforrázni, bőrét le, úgy fölpucolva, vöröshagyma, fokhagyma, paprikásan. Csukát hamuban sütni, mögfogni, mögssakitani, zsirpírba betekerték, tűzeshamuba bele, kivettük, hasat felvágtuk, kidobtuk, bőrt le, sót rá.

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikálett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halszállítás

V/28/61

Halastótúl, telelőből a hal kádban bereki állomásra, Németország-
ba, harosa, süllő, pisztráng Pestre.

Télen jöttek az apróhalért /Piloncsák vadhalkereskedő volt az egyik/
Hidasbonyhádra vitték eladni. 2-3 q halat egyszerre, vonattal száll-
ították.

Rákot, békát csak a grófnak.

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

(Halászművek)
Orvhalászat, hálók
V/28/62

v) Gyerekként, amikor nyáron pipáltak a halak, bekerítettük, kihajtottuk
sárosban partra, kikötöttük kopolyájával a nádba, hetekig megvoltak.
Orvhalászat: emelőhálóval. Rinyán nem lehetett ezzel halászni, ott
kemencehálóval, 1,50 hosszú, csúcsra nyúlt. Fel volt feszítve, magye-
rófa, fiatal kőrifa ami szépen meghajolt. Több karikára feszítve. Egy-kettő
~~1/2~~ belehajtotta a halat pózával, mindig jártak vele, de csak este.
Csendőrök figyelték, 1-2 hét elzárás volt belőle.
Pirosszárnyú volt a vadhal, azt a halászok kapták."

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

^{szigonyi}
Orvhalászat, madarak

V/28/63

Vöcsök, sárca, gémök. Vidra is volt, lelőtték; vízbe csapdát állítottak, de azsal nemigen sikerült.

Csak az ároknál volt orvhalászat, két ágú szigonyal, dobta, végén maseg volt, s az a kénére rátekerve. Nappal, ivás idején, mikor látta.

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Kosár, lehalászás

V/28/64

A gróf elküldte Berát Jóasi bácsit tanfolyamra. Úszó- és bűgyekős kosarat megtanulta készíteni. Abba úsztatták a halat. 9 telelőágy, 8×6 m vagy 10×10 m, 2 m mély; ott rendszeresen jeget vágtak. Két fülű kosárral belementek a vízbe, megtiporták. 18-20 ment télen lehalászni.

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halételek

V/28/65

Sózni a halat, paprikás lisztbe beleforgatni, úgy sütni, kenyérral enni, bort kell inni a halra, nehogy azt higgye, hogy a kutya ette meg.

Liszt, tojás, prézli, rántott hal.

Fokhagymás hal: akármilyen hal, kisebb, nagyobb, megtisztítom, le-sózni, félóráig, fokhagymás zsirba bele a hal. Paprikás vízzel fel-eresztteni aztán. Kocsonya lesz belőle. Téli étel, mer nyáron hamar romlik.

Lehalászásnál a kisebb halakat engedték haza vinni. Halászlénak meg volt csinálva, s abból halkocsonya, kenyér - rozskenyér (telek)

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Halótelek, olajütés

V/28/66

Megtisztított hal /kishal feje, farka nem/ paprikás, fokhagymás lében párolni, arra tejfölt önteni, vagy úgy mint a pörköltet, hagymás lében és aztán fokhagymát. ^(Ezt a módot) Itt hallotta és készítette ennek alapján. Lisztbe paprikát tesznek, beleforgatják a halat és aztán olajban vagy zsírban sütik. ^(az olajütés)
Tökmag- vagy napraforgóból olajat ütöttek, fából volt, háznál is. Tökmagot sajtolták.

Bárdosi S
Németh Lajosné
Kb. 1945
Segesd,

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye, Segesd

4390/80

Rinya szabályozása, á-
radása, halfogás
III. vasárnap használatra
V/28/66

Kb. 10 éve volt a Rinya szabályozása, erdészet 2-3 évig hasznosította a tavat, aztán becsometézték.

Májusban nagy esők idején elszakadt a bünt /gát/ és a rétre ment minden. Messziről látni, hogy a ponty háta hol hajtja a vizet. Vasvillával mentek rá. Hajtották is gereblyével.

Bárdosi György X
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat, halak

V/28/67

(Az adatközlő orvhalász paraszt volt.) Apróhal, keszeg, kárász, törpegyarcsa, csuka a partra kiszórva, a nép vitte amennyit akart, volt, hogy 80 kg-ot is vitt ingyér. De jobb volt a nagy hal, eladhatta, "becsaptam a halászt" ez volt benne a jó. A halász kényes volt az anyahalra, annak ellopását nem tűrte.

Nomád halászat: halastóra nem áldoznak, csak kivesszik a halat.

Pélnomád halászat: tisztítom a tavat de nem etetek...

Csuklókaszával, kézierővel, két csónak tutajformán összeerősítve, hinárt, gyékényt, nádat tisztították ki a visből.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat, vásár

V/28/68

Virovecz, Dráva.

Csak csónakkal, hálóval halásztak. Jellegetes hala a balin. Óriási tömegben, valamikor a hálót behúzták, vigyáztak, hogy ne mindet fogják be, mert akkor szakadt a háló. Egymásközt osztottak, a halat pedig ki-mire cserélte, pl. kukoricára.

Nagyatádnak évente 6 vására volt. Ide is, búcsúra, vásárra, vitték a halat sütvé, de helyszínen is sütötték. Akkor pl. jószág vásárlás előtt a sütvött hús helyett a halat választotta, eztán ment inni rá.

(a nép)

Balázs János

Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett

1979 október

4390/80

V/28/69

A Drávában, 1939-ben 120 kg-os harcsát, fenekező horoggal fogta egy ember. 8 cm hosszú volt a horog, döglött kisharcsa volt rajta. 42-ben Bélaváron husvételre meleg volt, már akkor fürödtek. A község bikáját a vízbe vitték mosni, a farkát elkapta a harcsa, s amikor a bika kiért a vízpartra az erőlködéstől lerogyott, s az orra vérzett. A halat a kocsmában kimérték, aki megfogta nem fizetett bért, s amikor kimérték, azért se fizettek.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

V/28/70

Somogy megye, Segesd

Eszközök, molnárok
és a halakról

²⁰⁾ Halcsapda: varsának nevezik, hálóból, drótból csinálták, ez orvhalász (csuk-
vált. Engedélyezett csak horoggal vagy 50x50-es emelőhálóval.
Dobóháló Dráván, csónakbú, vizközepén, péntő hálónak is nevezik. Ott
ahol a hal elkezd gyűrűzni, ott akkor kell rádobni. Míg be nem fagy a víz
jeget lékelni, s ott is lehet ezt, de tudni kell, hol telel a hal.
Egyesomóba 10-15 q is van, Dobóhálót használták a halászat emberei a
halastavon, de főleg orvhalászok. Valamire való orvhalásznak volt.
Horog helyett sokszor cigonyt mondanak Segesden, Rinya, Dráva környékén.
3-4 m hosszú rúdra /könnyűre/ szerelt vas, 1 vagy 2 szakállú szigony,
ezt nem csak halászatra, hanem fácán orvadászatra is használták.
Este sötétedéskor a fácán felült a fára, alulról felfelé böktek és
megvult. Segesdön, Bakházán orvhalászat igen erős volt. Az emelőháló
volt a legveszélyesebb, mert rúdjaival agyonütötte az embert, dobóháló
is volt. A molnárok ezért dobóhálóztak, mert volt felduzzasztott részük,
s oda telepített halat, ráccsal visből, ott maradt a hal. Csomó ucsut
(elrekkasztották)
bedobott a mónár, halak oda, dobóhálással ki.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

V/28/71

Molnárak és a halastókat
ivadékhalk betelepítése
egyéni halgazdálkodás

Somogy megye, Segesd

Ha nem volt jó a halhelyzet, ivadékot vett a molnár a halastótól. Mert más halat kapott az árokból, sőt az árokból a madarak más halat vittek át. A molnár pontyot telepített, a többi halat a madár vitte. Tollára ragadt az ikra, vagy hinaras részbe, utána átment és a nap melege kiköltötte, így jutott másfajtahoz. Pontyivadék 1 kg. kb. 2 pengő. Ország György nagyatádi földmunkás, alkalmi munkából élt. Csak háza volt és a grófi erdőszel megbeszélte, hogy a lepekba kitesz halivadékot. Erdőkben kis tószzerű lapok, ^(ariz) mélyedések, 8-10 kataszteri holdat tett ki, esős nyáron még nagyobbak. Halivadékot beszórta kb. febr. végén, márc., júni, júliban, dobóhálóval szedte ki, 50-60 dkg-osak voltak, vitte vesszőből készült puttonyban falura eladni. Halaskofáknak is volt. Amíg a hal evett, kiszedhette a halat, eleséggel helyhez szokott, oda dobott. Később húzóhálóval szedték ki. Ketten meghúzták, halért. Azelőtt mezőben, dűlőkben mély árok, méteres, ebben is hal volt. Nyárra kiszáradt, elpusztult, s ezt előbb lehalászták.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4396/80

Somogy megye, Segesd

V/28/72
Haleladás, ajándék-
2d5

Ország György a lehalászott halat /kb. 50-60 g hal volt/ kocsi-
val, hordók-
ban, kádban 2-3, vízzel, szákszerűvel leterítve, kereskedőnek, pesti hal-
kereskedő átvette, vagon meg vót rendőve és vitték Pestre. Házulni szo-
kott vele, puttonyba, csollán közt tartotta. 25-30-40 kg halat vitt, min-
dönki inkább ement halászni, úgy szerzett, pénzt nemigen adtak ilyenért.
Atádként Somogyszobra, Bolhásra, Taranyba, Berzencére ment. Ha meleg volt
az idő, a csollán felmelegedett, új csollánt szedett közé. Jegyző, plé-
bános, kolostor vett. Somogyszob és kaszói erdő útba esett neki, így
Somogyszobon is eladhatta. Nem parasztember vette meg, az pénzt ilyenre
nem adott, de bort igen. A parasztorvhalász pl. pedagógusnak becsületből
adott a halból. 38, -39-40-ig 30 fillér 1 kg hal, 20 fill. 1 lit. bor,
25 fill. 1 lit. bor a kocsmában. A parasztorvhalász adott a kántortanító-
nak, plébánosnak, rokonságnak.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.Sámuel Nikolett
1979 október

Lakoma keretében, "én is lopok, te is lopsz" -alapon egymást meghívták. Hegyön társaságba halászlé és nyáron sült hal. Halászlévet részbe fehér borral készítik és vörösbort isznak rá. Orvhalász nyáron is fogott, tavasszal nem volt. Télen azért volt, mert szünet után a kádba tartották, hacsak a teletbe be nem törtek, dobóhalóval. Délután vagy du. fogták a halat, este készítették, 7-8-lo ember is összejött, egyik specialistája a lének készítette a halászlévet, a másik halétel specialista a nyáron-sültet. ^(B.7) Itt nagyrészt Othelló volt. A hegyen csak a halat sűtik! Odamennek: na pejtás igyunk egy kicsit, astán: te vágod a fát, te rakod a tüzet, te tisztítod a halat... Amig sült a hal addig is inni. Egy este 8-lo ember 3o liter bort is megivott.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Dobóháló
V/28/74

A dobóhálót gyalogos emberek művelték jobban. Aki készítette, annak bort adott az anyagán kívül a készítettő, mai érték kb. 1500 ft. Foggal (fogta a hálót) de az ólmot nem fogta, mert az veszélyes, kirántja a fogát is. Sok függ a hálószem bőségétől is, a vízre terüléskor fontos a sűrűség /kisebb szem/ nem terül úgy ki.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikodétt
1979 október

Somogy megye, Segesd 4390/80

Szigony

V/28/75

Szigony készítés házilag:

Egyenes, 30 cm-es, 6-os vastagságú pálcza végét kikovácsolni, kikalapálni

Alsó végét kilyukasztani és szöggel ráerősíteni. Ez vékonyabb, mint a szónahorog, nincs 1 cm, csak 6 mm.

Dráván, Rinya mellékágain csak egyágút használtak.

Fenekező szigony háromágú spágán.

Balázs János

Sámuel Nikolett

Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd.

Horgásszerszám készi-
tés

V/28/76

Vizszeretetből, gyermekkorától horgászott. Gombostüdből készített horgot. Kenderből font, két szálból sodrott szurkos zsinór, 4 m hosszú /Rinya 5 m széles/. Üveg dugóból úszó, belefűsték tün át. Csali örökké giliszta. /Kukacnak hittuk/.

Piroszárnyú dévér, compó, törpeharcsa, csuka. Ha halastóban, pontyot fogott engedély nélkül. Kifogott halat zsebben, újságpapírban vitték.

Pintér János
1925 Felső Segesd Templom u. 6.
Segesd, József A. 12.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80
Somogy megye, Segesd

Horgászás

V/28/77

Horgászás tavasztól befagyásig. Jégvágás, emelő nem volt.

Két emberöltővel ezelőtt halastón felül 50 m-re engedélyezve volt a horgászás.

45 évvel ezelőtt Keszerice János bá, malomi molnár, mindennap lement kedvtelésből. Megcsinálta a horgászfelsszerelést. Ők mutatták meg.

Ládtollat vagy gólyatollat a parafába. Mutatta, hogy viszi-e a hal.

Dobóháló nem volt. 1x1 m emelő most már van. 10 év óta. 30 csali halig ezt szabad.

Kosár belenyúlással nem volt ismert fogási mód, ill. eszköz. Ez alatt a boríték
vett érteni.

Pintér János
1925 Felső Segesd Templom u. 6.
Segesd, József A. 12.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halkészítés

V/28/78

Halat akkor nem ették

Halsütés hegyen borhoz. 2-3 ember kemencehálójával aprókeszeget

Megsütötték, ünnepi vacsora vót.

Halkészítés: föl vágom, tisztítom, lesózom, vékonyabb részét legalább fél nap nagyobb darabot 3-4 nap. Belefordítva paprikás lisztbe, tepsibe, lábásba bármibe jó bőrt zsírt melegíteni, lassú tűzön soká sütni.

Pintér János

1925 Felső Segesd Templom u. 6.

Segesd, József A. 12.

Sámuel Nikolett

1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

V/28/79

Fenekezés, varszás
Drávn

Fenekező nehézkészséggel nagyot fognak.

Drávn fenekezővel, Barcon 6 cm hosszú horoggal fűzfához kikötve vékony horgászszsinórral 1 mm \varnothing kender zsinórt tőkére.

Fűzfa 2-3 m-es ága letisztítva. Kb. 2 m hosszú fűzfa végéhez kötve horgászszsinór. Kishalhorogra csukának, harcsának ág lekötve egyszerűen gyengéden 1 mm-es spárgával tőkéhez kötve, kb. méterenként felkötve a fára. Az utolsó kötés a fűzfa végénél, zsinór végén 20 m-re vagy mélységtől függően. 1 mm kenderzsinór elszakad, felcsapódik, bevág.

24 óránként egyszer nézi meg.

Ezt a módszert a Drávn tanulta. Ők varsásztak is 70 éve.

Pintér János
1925 Felső Segesd Templom u. 6.
Segesd, József A. 12.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

V/28/80

Somogy megye, Segesd

Halászat

Burkovics bácsi halászott. Este szólt, hogy mennek halászni. Mariska néni velük ment, éjjel kiment a halászokkal. Hajnalban félháromkor partra értek. A halat a halászok kimérték. Fejvékéval Surdra árulni ment. 2 kilós halakat, összesen 30 kilót. A halász eladta Mariska néninek a halat, 6 pár fillérrel drágábban adta el. Ketten mentek Kakonyára /ma Belezne/ ott ültek csónakba. Senkinek nem volt szabad szólni. "Annus néni, induljunk most mindjárt neki a falúnak?" Mentek, kb. 2,5 óra volt az út.

Köszönés:

"Jó reggelt, nem vesznek friss halat?"

Nem friss az!

De az, tessék vizet adni."

Beleteszem a halat, élt, kiugrott.

Fehérvári halat vettek.

Pavlov Györgyné, Mariska néni
1907, Órtilos, Szentmihályhegy
Segesd, Szociális Otthon

Sámuel Mikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halkészítés

V/28/81

Sülve, rántva, hallevesnek, ki hogyan szerette.

Murai halnál a drávai százszor jobb. Bötös időben, 2-3 fillérrel
többet kaptunk a halért.

Pavlov Györgyné, Mariska néni
1907, Urtilos, Szentkihályhegy
Segesd, Szociális Otthon

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halásvat

V/28/82

Burkovics egyedül ment hálóval, két fia pálcával /horgászbót/. A fiai segítették. Amikor elhaltak a fiai, egyedül ment. 5 m hosszú hálóval, ha érzi, hogy mozog benne, akkor felemeli.

Pavpáv Györgyné, Mariska néni
1907, Órtilos, Szentmihályhegy
Segesd, Szociális Otthon

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat, kender-
áztatás

V/28/83

Szigonyozás Segesden soha nem volt. A nagybátyáinak kemencehálójuk volt.
A kemencehálónak ugyanúgy mint a varsának kitámasztója van.
Nyáron a fiatalok nagy szitával, kosárral alkalmi halászatot végeztek.
Rinyának 2-3 ága volt. Egyesekben szabad volt kendert áztatni.

Pintér János 1925 Felső Segesd
Segesd, Templom u. 6.
József A. u. 12.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Ivadékgondozás,
orvhalászat

V/28/84

Kenderáztetőkba tettek ki ivadékokat, nyárra felnőtt. Vitt egykéve búzát vagy árpát, beleáztatta, volt mit enniük.

Simon szomszéd gödréből mindent kifogtak, egyet kivéve. Mondták: "Simon, szép halaid voltak!" Dicsőséget érzett, ki becsapta a másikat.

Akárhogyan verekedtek a halér, ha rajt voltak kapva, összetartottak.

Eltették láb alól a halórt: megverték, vízbe dohták, megölték.

Balázs János

Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett

1979 október

h 390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat

V/28/85

Hajósoknál: este, reggel fürdika hal, feldobja magát a levegőbe, ez azzal kezdődik, hogy gyűrűs lesz a víz, oda kellett dobni. Az orvhalász szép halat csak dobóhálóval fogott. Keszeget resre megsütötték.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Szigonyozás, -készítés

V/28/86

6 mm-es lágyvasból. /Most aluminiumból, hogy gyorsabban menjen./ Levágjuk kb. 25 cm-re, végét laposra kalapáljuk, majd forgatjuk, megint laposítjuk, hegye lesz, de lapos. Szakál kivágása hidegvágóval, kivágáshoz előkészíteni, fogóval kicsipni. Reszelővel befejezni, éleket hegyén finomítani. Szigony feje szakáll, szára végét ellapítjuk, hogy a nyéllal hozzáérőssithessük. Elláposított vége neve: szárlap. Szárlap lyukkal, ha nem 3 m-es rúdra kerül, hanem mazagra. (Parton látom a halat, megbököm.) Szárlapot kilyukasztjuk. Szárlap hossza a szárhoz képest attól függ, hogy milyen hosszú fára kerül. (Mindig győz az embőr ezt tudomású köll venni.) Ha a nyél lyukán átkötöttem a mazagot / un. halászkötéssel, szorító nyolcas/ másik végét alkarra vagy csuklóra tekerjük. Megfogja, céloz, dob és letekeredik. Az igazi kb. 30 dkg, 8-as zsinór, kb. 3 mm ø, 8-10 m hosszú. Ha a kötél nagyon vizes, alkarra kell tekerni azért, hogy egyforma legyen. Alkarra ill. csuklóra erősítés kötésmódja: csatra. Ártéren, Rinyán tavasszal ivásnál. Rúddal nem érem el, vagy feltűnő lenne, akkor így. Széna vonótól különbözik: nagyobb szakál és köpüs. Köpü nélkül könnyebb elrejteni.

Balázs János

Sámuel Nikolett

Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

1979 október

Somogy megye, Segesd 4390/80

Halászás
V/28/87

Tómunkás volt fiatal korában. Lánckaszával gyékényt levágták, hosszú rúddal ki a hínarat. 20 m hosszú húsóhálót a halászok készítettek. Ponty, dunai harcsa, süllő, pisztráng lehalászás november 1-től 14 napig. Halastó nagyobb, 2 km hosszú. 2 g-át is kifogtak. Hozták a telelőbe.

Bárdosi György
1911 Segesd

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halászat

V/28/88

Halászatnál szöveget nem használtak.

Rúddal csak böktek, kézből nem engedték ki.

Ez vadászatra is való.

Balázs János

Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett

1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Varszás

V/28/89

15-20 m-re a parttól, lassú részen, lomhán kellett a víznek mennie. Lomb legyen föllette, ugyanott varsák lerakva. Volt akinek 8-10 karikás volt, két ember rakta, egy tartotta a esónakot. Rinyán 4 karikás volt, fűzfából, fonálból, drótból /még az 1950-es évekből volt fűzfából/. Saját maga készítette. A segesdi parasztember mind tudott ágat fenni, télen voltak gazda tanfolyamok, ott tanultak a parasztek pl. háncsal dolgozni. Ha már kosarat tudott készíteni, ment a varsa is. Egymásérul nem tudták hová tet-ték. Titokba ment. Egy embernek 1-3 varsája volt. A varsát kezelni kellett, meg kellett figyelnie merre mozog a hal. Lekarózta a vízben úgy hogy nem is látszott. Varsába kukoricaszemeket felfűzve beletették. Egymástól lop-ták, ebből nagy verekedések voltak.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

Somogy megye. Segesd

4390/80

Csikászás

(A kemencehálóval V/28/90)

Csikot kemencehálóval, kosárral fogták. Kicsi volt. 3 napi napssám volt
40-es években 2 pengő. Ma is 900 Ft-ot megfizetnék. ^(Készítve) Időrabló, csak téli
időszakban ^(Készül) ~~működnek~~. A háló szemnagysága a Rinya mentébe 20 mm általá-
ban. Ujjnyi halat is megfogta. ^(Halcsipkés) Halfarkát meg tudta fogni, késivel meghú-
ta, pénzt levette, sütötte.
Halkészítés: felesége dolgoz.
Lukászás = pákászás

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Varázás, halárúsítás

V/28/91

Filagics Antal cséplőgép tulajdonos volt. Ó Dráván varsázott, hivatalosan, 50 varsával.

A halat a városba vitte számmal és árúsította.

Fűzfakosárba vitte 50-60 kg-ot. A 70%-a törpeharosa volt.

Pintér János
1925 Felső Segesd Templom u. 6.
Segesd József A. u. 12.

Sámuel Nikolett
1979 október

V/28/92

Elmegyek szigonyozni /arra mondták, hogy horgászni/.

Horogkészítés: ha maguk csinálták gombostűből vagy biztosítótűből megörbitve. Fonal: kender, len. Asszonyok több fonalat, 2 vagy 4-et, ^{fontak össze} nyistfonalat, szála kenderből, lönbő. A lön jobb, mert ennek a hal nem érezte a szagát. Kaptárból a méz kipörgetve, visszamarad a méhviasz, ebben meghúzták. Ennek jóféle szaga volt, nem tántorította el a halat úgy, mint a szurkos. Horognyél magyarófa volt. /Nádnyél divatja 40-es évektől/. Horgot zsebbe, kézzel mindig vághatott botot. A leghosszabb szál 4 m. Nem tudta hosszabban bedobni. Horog fölött ólom, saját készítmény. A katonák, leventék lőttek a dombon, onnan kikaparta, ^(ti. a szelvet, golyót) ellapította, rácse-varta súlyként. Csak folyóban volt inkább futózás. Horog úszóval, (=bukta-tóval) keszeghez, balinhoz, Harcsához fenekező. Paraszt ember ezt komolyabb üzte, horgászást, futuzást /futózást/, fiatalfélék. (Futózás = horgázás)

Balázs János
Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Fenekezés, pányvázás

V/28/93

Fenekező, 2-3 cm-es szak. Kampó kb. 1 cm, ólmos volt. Csukát, harcsát, süllőt, pisztrángot, sügért /ragadozókat/ halra, májra. Ha nagyobb volt a harcsa kiskacsával. Rinyában, Nagyágban nagyharcsa. Ivadékként 15-20 dekásan vagy árvizzel halastóból. Fenekezésnél fűzfát vagy beregfát ujjnyit. 2-2,5 m hosszan rákötni mazagot. Farkascsatra ~~akk~~ kötötte. Vízszélbe ágasfát ¹ letölt, [^] ypszilonszerűt, [^] ezt lebökte, rátette a botot. Kapást úgy észlelte, hogy a dugó mozgott. Fenekezéshez dugó! 2 kg-on felül fárasztani: lassan, de arra amerre én akarom, addig mig kifáradt. Nem engedte befelé, mikor oldalára fordult, kihúzta, kiemelte. Aki már egy csöppet úgy érezte magát mint halász, kötött magának szakot erre az ypszilonra, ágasfára felakasztotta. Pányvázás: itt nem kinozták úgy a halat. Nem volt más mibe vihette volna, fűzfa ^{miképpen} ágra kopoltyúján áthúzva. Hal kupáját /agyát~~g~~ gombostüvel megbökötte, ~~ezt~~ (a hal kopoltyúját kitépni. Harcsa, csikhál, angolna szárazon két napig is élél. Mindenkor lehetett horgászni, ha a csendőr nem érte. Halászkártya két pengő /35-43-as években/ községről váltotta ki.

Balázs János
Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Szerszámkészítés, feneke-
zés

V/28/94

Rendőshorog 3-as vasmacska szerű /házilag/, Kovácsműhelybe 6-os 8-as kb. 3 mm vastag drótból összeforrasztották, ezt fenekezéshez használták. Dráván 10 kg-on felüli halhoz májat, borjúhúst vagy kiskacsát használtak. Kötélgyártól 6 mm-es kötél szerűséget fonta, 5-8 dk-ás ólom golyó a horognál. Csónakról be, karóhoz erősítve, hal nem tudja elhúzni, naponta nézték.

Balázs János
Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Halastavak

V/28/95

Berzence: Dombócsatorna folyik Bólavárnál a Drávába. Berzencén
a Malomárok a Dombócsatornába.
Ezeket pl. Somogyicsés környékén máig halastavak.

Balás Jánosné szül. Bálizs Mária
1925 Berzence, 50-es évektől Segesd
Férje 1958-ig a nagyatádi halastavaknál

Sámuel Nikolett
1979 október

V/28/96

Arra alá van egy kis ház
sárgára van füstve
Abba lakik, abba lakik
egy barna menyecske
Csipkefüggöny az ablakán
félre van az húzva /hajva/
Arra jár egy 6-os b-aka
be-be tekint rajta

Ne kacsingass 6-os baka
az én ablakomba
Inkább gyere, inkább gyere
feküdj az én ágyamba
Nincsen idehaza az én uram
szegény halászlegény
Éjjel nappal a vizen jár
halat keres szegény

Befagyott a Dráva vize
nem lehet halászni
Megállj kedves feleségem
rád fogok vigyázni
Nem pazarlod a pénzedet
a kurafiakra
Inkább vegyél hacacári szoknyát
a karcsú derekadra

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

Somogy megye, Segesd

Összejövétel, halásznóta
v/28/97

Énekeltek citera, vagy tangoharmónika mellett, néha két harmonika is volt. Csak férfiak voltak, legények, még nem nők, 20-on felül. Fialok is mentek, de csak fiuk.

Halásznóta:

Én vagyok a halászlegény
Én járok a viz tetején
Én őrzöm /fogom/ az aranyhalat
A csákszegi nagy híd alatt

Hej halászok, halászok
Mit fogott a hálótók
Nem fogott az egyebet
Vörösszárnyú keszeget

Hát a keszeg mit eszik
Mikor hálóba teszik
Nem eszik az egyebet
Petrezenselyem gyökeret⁺

⁺mert mikor levesbe kerül, petrezenselyemgyökeret főznek bele.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. u. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október

4390/80

V/28/98

Gyékényért jöttek a bősárhányiak, lábszönyegeket, piacikosarokat, hentes szatyrokat, divat táskákat készítettek.

Háború előtt csinálták házimunkaként. Vándorútak községről községre. Míg száradott a gyékény, ott a helyen kötöttek is, a községből is sokan megtanulták, de nem gyakorolták mert gazdagok voltak. A gyékényért semmit sem fizettek, sőt a halgazdaság adott nekik éjjeli szállást, mert ha kiszedték, a halastóiaknak már nem kellett utánuk dolgozniuk.

Balázs János
Segesd, Bajcsy-Zs. 6.

Sámuel Nikolett
1979 október